

ĒTIKAS UN AKADĒMISKĀ GODĪGUMA KODEKSS EKONOMIKAS UN KULTŪRAS AUGSTSKOLĀ

Lietoto terminu skaidrojums

Ētika ir tikumisko normu kopums un pieņemtu pārlicību sistēma par to, kas ir morāli pareizs un kas nav.

Akadēmiskais godīgums ir mācībspēku un studējošo rīcību kodekss, kurš paredz atbildību, apzinīgumu, objektivitāti, savstarpējo cieņu, un kas nepieļauj krāpšanos, melošanu un maldināšanu.

Studējošais ir fiziska persona, kura pilna laika, nepilna laika vai nepilna laika ar e-studiju elementiem formā apgūst studiju programmu augstskolā.

Mācībspēks ir fiziska persona ar atbilstošu kvalifikāciju, kura īsteno studiju procesu.

Vispārējais personāls ir administratīvais, tehniskais un saimnieciskais personāls.

Noslēguma darbs ir valsts noslēguma pārbaudījuma vai gala pārbaudījuma sastāvdaļa, kas atkarībā no studiju programmas veida ir kvalifikācijas, bakalaura vai maģistra darbs.

1. Vispārīgie noteikumi

- 1.1. Ētikas un akadēmiskā godīguma kodekss (turpmāk tekstā – Kodekss) ir izstrādāts saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un Ekonomikas un kultūras augstskolas (turpmāk tekstā – Augstskola) iekšējiem normatīvajiem aktiem.
- 1.2. Kodeksa mērķis ir stiprināt ētikas normas, akadēmisko kultūru un akadēmisko godīgumu Augstskolā.
- 1.3. Kodeksa uzdevumi:
 - 1.3.1. stiprināt ētisko normu un akadēmiskā godīguma principu ievērošanu Augstskolā;
 - 1.3.2. stiprināt zinātnes prestižu Augstskolā;
 - 1.3.3. noteikt kārtību, kādā tiek novērsti akadēmiskā godīguma pārkāpumi vispārējā personāla, mācībspēku un studējošo darbībā.
- 1.4. Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie ievēro šādus ētikas principus savā profesionālajā, studiju un zinātniskajā darbībā:
 - 1.4.1. Cieņa. Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie uztur cieņas un labestības pilnas savstarpējās attiecības, nepieļauj netaktisku uzvedību, augstprātību, iebiedēšanu,

apvainojumus, izsmiekļus, neiecietību, kā arī cieņas un goda aizskaršanu un jebkura veida diskrimināciju. Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie ciena citu kultūru paražas un tradīcijas, nepieļauj savas kultūras pārākuma izrādīšanu.

- 1.4.2. **Atbildība.** Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie uzņemas atbildību par savu rīcību un uzvedību gan savā profesionālajā darbībā, gan studijās, gan zinātniskajā darbībā Augstskolā vai ārpus tās. Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie ar atbildību un saudzību izturas pret Augstskolas garīgajām un materiālajām vērtībām.
- 1.4.3. **Koleģialitāte.** Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie veido koleģiālas attiecības, kuras paredz izpalīdzību, toleranci, labvēlīgu attieksmi un godīgu konkurenci. Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie piekopj kā savu uzskatu korektas paušanas kultūru, tā arī pamatotas, argumentētas un atklātas kritikas kultūru, atturas no nepamatotas kolēģu vai studējošo darba un uzvedības publiskas kritikas. Konfliktsituācijas balstās uz konstruktīvas sadarbības principiem un izslēdz citas personas aizskaršanu.
- 1.4.4. **Konfidencialitāte.** Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie ciena citas personības tiesības uz privātumu un privātās dzīves konfidencialitāti, nodrošina personas datu aizsardzību, neizpaužot personiska rakstura informāciju (izņemot gadījumus, kas ir noteikti normatīvajos aktos), kas tika iegūta, pildot darba pienākumus.
- 1.4.5. **Godprātība.** Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie piekopj godīgu uzvedību, pildot savus darba pienākumus atbilstīgi savai profesionālajai kompetencei. Augstskolas vispārējais personāls, mācībspēki un studējošie pilda savus solījumus un ievēro termiņus.
- 1.5. **Akadēmiskā godīguma principi (atbildība, apzinīgums, objektivitāte, savstarpējā cieņa) realizējami kā mācībspēku akadēmiskajā un zinātniskajā darbībā, tā arī studējošo studiju darbībā. Akadēmiskā godīguma principu ievērošana liecina par augstu akadēmisko un zinātnisko kultūru Augstskolā. Negodīga akadēmiskā rīcība grauj Augstskolas reputāciju un mazina tās konkurētspēju.**
- 1.6. **Augstskolas mācībspēkiem un vispārējam personālam ir pienākums sadarboties ar Augstskolas vadību akadēmiskā godīguma pārkāpumu identificēšanā un novēršanā.**

2. Augstskolas mācībspēku un studējošo galveno ētikas principu ievērošanas normas

- 2.1. **Galveno ētikas principu ievērošanas normas *studējošajiem*:**
 - 2.1.1. **Godprātīgi un atbildīgi apgūt studiju programmu, atbilstoši studiju plānā noteiktajām prasībām un termiņiem un pēc labākās sirdsapziņas pildīt savus pienākumus un uzņemtās saistības.**
 - 2.1.2. **Studiju procesā ievērot akadēmiskā godīguma principus.**

- 2.1.3. Noteiktā kārtībā un laikā apmeklēt nodarbības un saskaņā ar studiju plāniem kārtot ieskaites, eksāmenus un citus pārbaudījumus, rūpīgi ievērojot to nosacījumus un termiņus.
 - 2.1.4. Nekavēt nodarbības, kā arī Augstskolas rīkotās sapulces, sanāksmes un citus pasākumus.
 - 2.1.5. Neizmantot mobilās un elektroniskās ierīces personiskajām vajadzībām nodarbību, sapulču, sanāksmju un citu pasākumu laikā.
 - 2.1.6. Pieklājīgi, laipni, iecietīgi, izpalīdzīgi un ar cieņu izturēties pret citiem studējošajiem, Augstskolas mācībspēkiem un vispārējo personālu, Augstskolas viesiem.
 - 2.1.7. Nepieļaut rupjību un necenzētu vārdu lietošanu saskarsmē, ievērot vispārpieņemtos uzvedības kultūras un etiķetes noteikumus.
 - 2.1.8. Ievērot godīgas konkurences principus diskusijās, izteikt konstruktīvu un pamatotu kritiku.
 - 2.1.9. Risināt konfliktsituācijas ar savstarpējo cieņu, būt gatavam atzīt pieļautās kļūdas un labot tās.
 - 2.1.10. Sazinoties ar Augstskolas vispārējo personālu un mācībspēkiem ar elektroniskā pasta vai *Moodle* palīdzību, piekopt pieklājīgu un lietišķu saziņas stilu, izvairoties no žargona un sarunvalodas (*Sveicināti* ir lietišķais stils, bet *Sveiki* ir sarunvaloda), lietojot uzrunas formas, minot savu pilnu vārdu, uzvārdu, studiju programmas nosaukumu/kodu un kursu.
- 2.2. Galveno ētikas principu ievērošanas normas *mācībspēkiem*:
- 2.2.1. Godprātīgi un atbildīgi pildīt savus darba amata pienākumus.
 - 2.2.2. Studiju un zinātniskajā procesā ievērot akadēmiskā godīguma principus un rūpēties par akadēmiskā godīguma ievērošanu studējošo darbos, veicināt studējošo un kolēģu ētikas normu ievērošanu.
 - 2.2.3. Ar savu rīcību, attieksmi un uzvedību nodarbībās rādīt priekšzīmi un sekmēt studējošo ētikas principu ievērošanu.
 - 2.2.4. Pieklājīgi, laipni, iecietīgi, izpalīdzīgi un ar cieņu izturēties pret studējošajiem, citiem mācībspēkiem, Augstskolas vispārējo personālu un Augstskolas viesiem.
 - 2.2.5. Nepieļaut rupjību un necenzētu vārdu lietošanu saskarsmē, ievērot vispārpieņemtos uzvedības kultūras un etiķetes noteikumus.
 - 2.2.6. Nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un prasības visiem studējošajiem docējamajos studijuursos.
 - 2.2.7. Pirms studiju kursa sākuma informēt studējošos par studiju kursa apguves prasībām, izvietojot tos *Moodle*.
 - 2.2.8. Informēt studējošos par studiju kursa apguves prasībām un to izmaiņām, pamatojot to iemeslus.
 - 2.2.9. Skaidri formulēt studiju kursa pārbaudījumu nosacījumus.

- 2.2.10. Pārbaudīt studējošo darbus bez paviršības un tendenciozitātes, godīgi un argumentēti tos vērtēt.
- 2.2.11. Neatteikt studējošiem konsultāciju iespējas, aizbildinoties ar studējošo zemu zināšanu līmeni vai ar laika trūkumu.
- 2.2.12. Sazinoties ar studējošajiem, piekopt pieklājīgu un lietišķu saziņas stilu, atbildēt uz elektroniskajām vēstulēm vai ziņām *Moodle* trīs darba dienu laikā.
- 2.2.13. Neizcelt un nepārspīlēt sava studiju kursa nozīmi, noniecinot citus studiju kursus.
- 2.2.14. Nepieļaut publisku kritiku par Augstskolas politiku vai lēmumiem, nievājošas vai aizskarošas piezīmes par citu mācībspēku, vispārējā personāla un/vai studējošo profesionālajiem vai personiskajiem trūkumiem.
- 2.2.15. Nekavēt nodarbības, sapulces, sanāksmes un citus Augstskolas rīkotos pasākumus.
- 2.2.16. Neizmantot mobilās un elektroniskās ierīces personiskajām vajadzībām nodarbību, sapulču, sanāksmju un citu Augstskolas rīkoto pasākumu laikā.
- 2.2.17. Kopt dialoga kultūru, ievērot godīgas konkurences principus diskusijās, izteikt konstruktīvu un pamatotu kritiku.
- 2.2.18. Risināt konfliktsituācijas ar savstarpējo cieņu.

3. Ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumi

- 3.1. Ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumi *studējošo* darbībā:
 - 3.1.1. Anonimitātes un konfidencialitātes principu neievērošana.
 - 3.1.2. Citu personu publicēto un nepublicēto materiālu, pētījumu, datubāzu vai to daļu u.c. izmantošana un/vai publicēšana bez atsaucēm.
 - 3.1.3. Pētījumu rezultātu tendencioza un/vai selektīva atspoguļošana, piem., pētījuma hipotēzes apstiprināšanai.
 - 3.1.4. Atsaukšanās uz neeksistējošiem datiem, informāciju, darbiem, pētījumiem u.c.
 - 3.1.5. Pētījumu rezultātu, eksperimentu rezultātu safabricēšana jeb pētījumu rezultātu, eksperimentu rezultātu izdomāšana ar nolūku publicēt tos kā oriģinālu pētījumu.
 - 3.1.6. Datu vai citas informācijas viltošana un nepatiesas informācijas sniegšana.
 - 3.1.7. Plaģiāta vai pašplaģiāta (sk. 4. punktu) iesniegšana.
 - 3.1.8. Norakstīšana un mācībspēka neatļautu mācību un tehnisko līdzekļu izmantošana studiju procesā.
 - 3.1.9. Pārbaudes darbu jautājumu, testu, uzdevumu u.c. neatļauta iegūšana un pēc pasūtījuma veidota vai pirktā darba iesniegšana.

- 3.1.10. Materiāla vai cita labuma piedāvāšana Augstskolas pārstāvim par kādas darbības veikšanu vai neveikšanu (piem., dāvanas piedāvāšana par to, lai saņemtu pozitīvu vērtējumu eksāmenā bez tā kārtošanas).
 - 3.1.11. Līdzdalība akadēmiskā godīguma pārkāpumā, piem., pārbaudes darba veikšana vai parakstīšanās dokumentos cita studējošā vietā u.c.
 - 3.1.12. Rupja un necienīga uzvedība.
 - 3.1.13. Nodarbības kavēšana un traucēšana.
 - 3.1.14. Mobilās un elektroniskās ierīces personiskajām vajadzībām izmantošana nodarbību vai Augstskolas rīkoto sapulču vai pasākumu laikā.
 - 3.1.15. Cita veida neētiska rīcība.
- 3.2. Ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumi *mācībspēku* darbībā:
- 3.2.1. Anonimitātes un konfidencialitātes principu neievērošana.
 - 3.2.2. Pētījumu rezultātu tendencioza un/vai selektīva atspoguļošana, piem., pētījuma hipotēzes apstiprināšanai.
 - 3.2.3. Citu personu (kolēģu, studējošo) publicēto un nepublicēto materiālu, pētījumu, datubāzu vai to daļu u.c. izmantošana un/vai publicēšana bez atsaucis.
 - 3.2.4. Atsauksšanās uz neeksistējošiem datiem, informāciju, darbiem, pētījumiem u.c.
 - 3.2.5. Pētījumu rezultātu, eksperimentu rezultātu safabricēšana jeb pētījumu rezultātu, eksperimentu rezultātu izdomāšana ar nolūku publicēt tos kā oriģinālu pētījumu.
 - 3.2.6. Datu vai kādas citas informācijas viltošana un nepatiesas informācijas sniegšana.
 - 3.2.7. Plaģiāta vai pašplaģiāta (sk. 4. punktu) iesniegšana.
 - 3.2.8. Materiāla vai cita labuma ņemšana vai pieprasīšana no studējošā vai Augstskolas pārstāvja par kādas darbības veikšanu vai neveikšanu, piem., dāvanas pieprasīšana par studējošajam vēlamo vērtējumu vai par neziņošanu par akadēmiskā godīguma pārkāpumiem.
 - 3.2.9. Līdzdalība akadēmiskā godīguma pārkāpumā, piem., atļaušana studējošajam norakstīt pārbaudījuma darba laikā.
 - 3.2.10. Rupja, necienīga uzvedība.
 - 3.2.11. Nodarbības kavēšana un beigšana pirms laika.
 - 3.2.12. Mobilās un elektroniskās ierīces personiskajām vajadzībām izmantošana nodarbību vai Augstskolas rīkoto sapulču vai pasākumu laikā.
 - 3.2.13. Cita veida neētiska rīcība.

4. Plaģiāta veidi un plaģiāta noteikšana

- 4.1. Plaģiāts ir apzināta vai neapzināta sveša darba vai idejas pilnīga vai daļēja piesavināšanās, uzdodot to par savu un nenorādot patieso autoru.

- 4.2. Darbā vai pētījumā var tikt konstatēti šādi plaģiāta veidi, ja informācijas avoti nav citēti:
- 4.2.1. *Pilns plaģiāts jeb viltvārdība*: autors iesniedz savā vārdā cita autora darbu.
 - 4.2.2. *Daļējs plaģiāts*: autors savā darbā izmanto nepārfrāzējot lielus cita autora darba fragmentus (vienu vai vairākas rindkopas, darba daļas).
 - 4.2.3. *Kompilācija*: autors veido savu darbu, izmantojot vairāku autoru darbu fragmentus, tos pārfrāzējot vai veicot izmaiņas teikumu uzbūvē.
 - 4.2.4. *Pārfrāzēšana*: autors pārveido cita autora tekstu, nomainot atslēgas vārdus vai pārfrāzējot domas, bet saglabājot autentiska avota satura būtību.
 - 4.2.5. *Referēšana*: autors izmanto citu autoru tekstus un to fragmentus pārfrāzējot, lai šie fragmenti saderētu kopā.
 - 4.2.6. *Pašplaģiāts*: autors izmanto lielus savu iepriekšējo darbu fragmentus vai daļas.
 - Noslēguma darbos autors var izmantot savu iepriekšējo darbu fragmentus vai daļas līdz 40% no kopējā noslēguma darba apjoma.
 - Studiju darbos un citos rakstiskajos darbos pieļaujams izmantot savu iepriekšējo darbu fragmentus vai daļas līdz 40% no kopējā studiju darba apjoma.
- 4.3. Darba vai pētījuma teksts ir uzskatāms par plaģiātu, ja avoti ir citēti:
- 4.3.1. *Citāts bez precīzas atsauces*: autors norāda citāta autoru, bet nenorāda avota specifisko informāciju (piem., avota nosaukumu, izdošanas gadu, izdevēju u.tml.).
 - 4.3.2. *Maldināšana par citāta avotu*: autors apzināti norāda neprecīzu informāciju par precīzu citātu avotiem.
 - 4.3.3. *Maldināšana par citātu*: autors apzināti neprecīzi noformē citātu, precīzi norādot tā avotu, vai vispār to nenoformē kā citātu.
 - 4.3.4. *Savirknējums*: autors savirknē citu darbu fragmentus, citējot vai pārformulējot tos, pārņem arī atsauces uz šiem fragmentiem, bet neveido savu oriģinālo tekstu.
 - 4.3.5. *Miksējums*: autors dažreiz norāda precīzas atsauces uz izmantotajiem avotiem, dažreiz pārfrāzē tekstu bez atsauču izmantošanas.
 - 4.3.6. *Tulkošana bez atsauces*: autors izmanto darbus ar vai bez tajos izmantotajām atsaucēm citās valodās, tulko tos, izmanto savā darbā un nenorāda izmantoto darbu autorus.

5. Ētikas un akadēmiskā pārkāpumu noteikšana

- 5.1. Ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumu var fiksēt jebkurš Augstskolas vispārējā personāla pārstāvis, mācībspēks vai studējošais, iesniedzot rakstisku iesniegumu par pārkāpumu Augstskolas rektoram.

- 5.2. Augstskolas rektors izskata iesniegumu 30 (trīsdesmit) dienu laikā un rīkojas atkarībā no pārkāpuma veida saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem un/vai Augstskolas iekšējiem normatīvajiem aktiem.
- 5.3. Plaģiāta noteikšana studējošo studiju, projekta un noslēguma darbos notiek antiplaģiāta sistēmā saskaņā ar Nolikumu par studiju, projekta un noslēguma darbu izstrādi un aizstāvēšanu.
- 5.4. Ja plaģiāts ir konstatēts studiju kursu pārbaudījuma darbā (eksāmena darbā), patstāvīgajā darbā, studiju vai projekta darbā, tad studiju kursa mācībspēks iesniedz iesniegumu Akadēmiskajā šķīrējtiesā, pievienojot rakstiskus pierādījumus. Akadēmiskā šķīrējtiesa 30 (trīsdesmit) dienu laikā izskata iesniegumu un pieņem lēmumu par plaģiāta faktu studējošā darbībā.
- 5.5. Ja plaģiāts ir konstatēts studējošā noslēguma darbā, tad lēmums par plaģiāta faktu tiek pieņemts noteiktajā kārtībā saskaņā ar Nolikumu par studiju, projekta un noslēguma darbu izstrādi un aizstāvēšanu.
- 5.6. Ja plaģiāts ir konstatēts mācībspēka darbā, tad persona, kura konstatēja plaģiātu, iesniedz iesniegumu Akadēmiskajā šķīrējtiesā, pievienojot rakstiskus pierādījumus. Akadēmiskā šķīrējtiesa 30 (trīsdesmit) dienu laikā izskata iesniegumu un pieņem lēmumu par plaģiāta faktu mācībspēka darbībā.

6. Ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumu novēršana

- 6.1. Katrs ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpuma gadījums ir vērtējams individuāli. Ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpuma sodīšanā ir jāņem vērā pārkāpuma ietekme uz studiju un pētniecisko procesu Augstskolā.
- 6.2. Augstskolas mācībspēks, konstatējot akadēmiskā godīguma pārkāpumu *studējošā* darbībā, izvērtē to sava studiju kursa ietvaros un var noteikt šādas sankcijas:
 - 6.2.1. Izsaka mutisku brīdinājumu.
 - 6.2.2. Izsaka mutisku aizrādījumu.
 - 6.2.3. Norīko atkārtotu darba iesniegšanu.
 - 6.2.4. Uzdod citu darba tēmu vai citu/citus uzdevumu/-us.
 - 6.2.5. Maina zināšanu pārbaudes veidu, piem., no rakstiskā uz mutisko.
 - 6.2.6. Samazina vērtējumu par darbu vai pārbaudījumu.
 - 6.2.7. Par nopietniem un smagiem akadēmiskā godīguma pārkāpumiem mācībspēks ziņo Augstskolas rektoram.
- 6.3. Ja Akadēmiskā šķīrējtiesa vai Augstskolas rektora izveidota komisija (noslēguma darbu plaģiāta faktu noteikšanā), kura izskata iesniegumu par plaģiātu *studējošā* studiju kursa pārbaudījuma darbā vai patstāvīgajā darbā, ka arī studiju, projektu vai noslēguma darbā, pierāda plaģiāta faktu, tad Akadēmiskā šķīrējtiesa vai komisija iesaka augstskolas rektoram piemērot šādas sankcijas:
 - 6.3.1. Rakstisks brīdinājums;

- 6.3.2. Naudas sods 70 (Septiņdesmit) Eiro apmērā;
 - 6.3.3. Eksmatrikulācija;
 - 6.3.4. Atkārtotā uzdevuma izpilde, eksāmena kārtošana vai darba aizstāvēšana Augstskolas noteiktajā kārtībā.
- 6.4. Ja studējošam ir piemērots viens no sankciju veidiem, kuri minēti 6.3.1., 6.3.2., 6.3.3. punktos, tas neatbrīvo no atkārtotā uzdevuma izpildes, eksāmena kārtošanas vai darba aizstāvēšanas Augstskolas noteiktajā kārtībā.
- 6.5. Ja Akadēmiskā šķīrējtiesa, kura izskata iesniegumu par plaģiātu *mācībspēka* darbībā, pierāda plaģiāta faktu, tad Akadēmiskā šķīrējtiesa iesaka augstskolas rektoram piemērot šādas sankcijas:
- 6.5.1. Rakstisks brīdinājums;
 - 6.5.2. Rājiens;
 - 6.5.3. Plaģiāta novēršana savā darbībā (piem., materiālu, kuros ir konstatēs plaģiāts, izņemšana no studiju kursa);
 - 6.5.4. Atbrīvošana no ieņemamā amata.
- 6.6. Ja mācībspēka vai vispārējā personāla darbībā ir konstatēti ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumi, tad Augstskolas rektors var piemērot sankcijas, kuras atrunātas 6.5. punktā.
- 6.7. Sankciju piemērošana neatbrīvo vispārējo personālu vai mācībspēku no pārkāpuma novēršanas savā darbībā.
- 6.8. Augstskolas vispārējām personālam, mācībspēkam un studējošajam ir tiesības apstrīdēt lēmumu par ētikas un akadēmiskā godīguma pārkāpumu trīs darba dienu laikā pēc rakstiska lēmuma saņemšanas.
- 6.9. Apstrīdēto lēmumu par akadēmiskā godīguma pārkāpumu izskata Augstskolas rektors.
- 6.10. Akadēmiskā godīguma pārkāpumi tiek reģistrēti attiecīgi vispārējā personāla, mācībspēka vai studējošā personas lietā.